

Handelshögskolan i Stockholm
Examensuppsats inom Redovisning och Finansiell Styrning
Vårterminen 2009

*Reviderade räkenskapers betydelse för bankers
kreditgivningsprocess?*

Handledare
Professor Niclas Hellman

Författare:
Ulrika Cederholm 21458
Dusica Milic 19889

Abstract

In 1983 Sweden passed a law stating that all limited liability companies are to be included into a mandatory auditing system. According to the EEC, courts fourth amendment, each country has the right to decide whether to exclude a mandatory auditing system for smaller companies. Audit reports in Sweden are considered to be very important for the bank crediting system. Should this be eliminated, it would be more difficult for banks to trust an audit. The significance of calculated audits is questioned in regards to the banks accrediting system. In theory, a calculated auditing system is highly regarded in the banks accrediting system but at the same time the banks welcome the new law proposal to eliminate mandatory auditing. Our thesis is: What impact does the calculated auditing system have on a banks accrediting system process? The purpose is to investigate the chosen thesis statement given the possibility that the elimination of a mandatory audit is at hand. Due to the fact that our essay aims to investigate what impact the revised calculations have on the banks accrediting system a quality projection was chosen. A hermeneutist direction was chosen due to its aim, which is to understand the importance of the revised calculations for the creditors. The essay has an abductive approach to it due to the interchanging of an inductive and deductive method of procedure. Case studies were done in order to investigate the chosen questions at issue. Revised calculations are significant for the banks accrediting system, but its importance differs in certain aspects. An insufficient audit report is of more importance to an accrediting bank than an approved audit report, this often leads to a negative accreditation. The quality of a bankers comment in an insufficient audit report has a great impact on the accrediting process. In some cases an approved audit report includes supplementary details of a management documentation which indicates that the creditor has requested something other than an audit report. The contents of an approved audit report does not hold weight for the creditor as certain other factors and information from the UC.

Keywords: *Bank, Audit report, Bank crediting system, Auditing*

Innehållsförteckning

Abstract	2
1. Inledning.....	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Problematisering	6
1.3 Problemformulering.....	6
1.4 Syfte.....	6
1.5 Avgränsningar	6
1.6 Disposition.....	6
2. Metod	8
2.1 Metodansats	8
2.2 Vetenskaplig inriktning	8
2.3 Vetenskaplig ansats	8
2.4 Undersökningsmetod	8
2.5 Datainsamling	9
3. Teoretisk referensram.....	11
3.1 Kreditgivningen	11
3.2 Modell för kreditbedömningsprocessen	12
<i>Figur1- Grundpelare i modell för kreditgivningsprocessen</i>	12
3.2.1 Framtida betalningsförmåga och säkerheter	12
3.3 Kreditbedömningsprocessen och dess olika delar	13
<i>Figur 2 - Modell för kreditgivningsprocessen</i>	13
3.3.1 Inhämtning och bearbetning av information	13
3.3.2 Analys och tolkning av information	14
3.3.3 Kreditbeslut.....	15
3.3.4 Uppföljning av kreditvärdighet	16
4. Empiri.....	17
4.1 Kreditgivningen	17
4.2 Framtida betalningsförmåga och bedömning av säkerheter	17
4.3 Inhämtning och bearbetning av information	18
4.4 Analys och tolkning av information	20
4.5 Kreditbeslut	22
4.6 Uppföljning av kreditvärdighet	23
5. Analysen.....	24
5.1 Inhämtning och bearbetning av information	24
5.2 Analys och tolkning av reviderad finansiell information	25
5.3 Uppföljning av kreditvärdighet	27

6. Slutsatser	28
6.1 Förslag till vidare forskning	29
7. Käll- och litteraturförteckning.....	30
Appendix I, Intervjuguide	32
Appendix II, Årsredovisning Tritel Media AB	33

1. Inledning

1. 1 Bakgrund

I dagsläget är alla svenska aktiebolag tvungna att ha en kvalificerad revisor. Enligt EG-rättens fjärde direktiv får varje land inom EU själv ta ställning till om det vill avskaffa revisionsplikten för små företag. Sverige är ett av få länder inom EU som har valt att behålla revisionsplikten.¹ Under våren 2006 beslöt även grannlandet Danmark att avskaffa revisionsplikten för små bolag.² I Sverige har det sedan år 1983 varit lagstadgat att stora som små aktiebolag ska omfattas av revisionsplikt. Detta eftersom beslutsfattare i frågan ansåg att de små bolagen skulle vara särskilt utsatta för ekonomisk brottslighet om de inte skyddades av revisionsplikt. På grund av detta gäller samma krav på revision oavsett bolagets storlek.³

Revisionen kan verka för att förebygga brott, men den anses inte i någon större utsträckning påverka brottsbekämpningen i samhället. Sverige bör därför avskaffa revisionsplikten då nytan med den inte motsvarar dess kostnader. Dessutom kan den lagstadgade revisionen ha en negativ inverkan på de små företagens internationella konkurrenssituation, då den bidrar till höga kostnader för dem.⁴ I och med detta föreslås det i en utredning att enbart ungefär fyra procent av aktiebolagen skall omfattas av revisionsplikt, vilka alla är börsnoterade aktiebolag, finansbolag samt övriga storföretag. Förslaget är en anpassning till rådande EU direktiv och i utredningen föreslås också att de nya bestämmelserna skall börja gälla från den 1 juli år 2010.⁵ Det är möjligt att det tänkbara datumet för ikraftträdandet kommer att förskjutas, då lagrådsremissen om förändrad revisionsplikt är försenad till omkring årsskiftet 2009/2010.⁶ Argumentet bakom det nya lagförslaget är att man ska låta de små företagen själva få bestämma om de vill få sina räkenskaper reviderade. Ett företag som behöver reviderade räkenskaper för att till exempel beviljas ett banklån skall själv få ta ställning till om det är värt att anlita en revisionsbyrå för att få krediten. Med andra ord anses de inblandade intressenterna själva klara av att reglera behovet av revision.⁷

I Sverige är det av gammal tradition att revisorerna hjälper företagarna med en typ av hälsokontroll när de reviderar räkenskaperna. Revisionen anses vara viktig för bankers kreditgivning och om den avskaffas borde det innebära för bankerna att de inte i samma utsträckning kan lita på redovisningen. Detta för att när kontrollen minskar kan den kreativa redovisningen öka, vilket leder till en mer opålitlig redovisning. Om revisionsplikten försvinner är bankerna därför tvungna att se över sin kreditgivning, då de kommer att förlora kvalitetssäkrad information. Vid kreditgivningen är det dessutom av stor vikt att bankerna kan bedöma företagets framtida återbetalningsförmåga och om företagets redovisning är korrekt är det en säkerhet för bankerna, som ökar när räkenskaperna är granskade.⁸

Svenska Bankföreningen har för bankernas räkning yttrat sig om det nya lagförslaget och framhäver att bankerna tycker att det är viktigt att revisorerna granskar räkenskaperna, för att säkerställa den finansiella informationen som ofta ligger till grund för stora krediter. Bankerna tycker också själva att revisionsberättelsens innehåll är avgörande för vilket utfall kreditgiv-

¹ Thorell & Norberg (2005) s. 4 ff.

² SOU 2008:32 s. 308

³ Thorell & Norberg (2005) s. 4 ff.

⁴ Ibid

⁵ SOU 2008:32 s. 13 ff.

⁶ FAR SRS (2009) s. 1

⁷ Thorell & Norberg (2005) s. 5

⁸ www.affarsvarlden.se

ningen får.⁹ Swedbank tycker att det är nödvändigt med kontroller, med eller utan revisor, för att säkra den finansiella informationen. Om revisionsplikten försvinner kommer banken att vidta åtgärder i form av tätare avstämningar med de små företagen samt kräva in fler delrapporter än tidigare. Bankerna är ändå positivt inställda till revisionspliktens avskaffande trots de reviderade räkenskapernas betydelse för kreditgivningen.¹⁰

1.2 Problematisering

Det råder en tvekan om vilken betydelse reviderade räkenskaper har för bankers kreditgivning. Detta eftersom teorin framställer de reviderade räkenskaperna som mycket viktiga för bankers kreditgivning samtidigt som bankerna välkomnar det nya lagförslaget gällande revisionspliktens avskaffande. Detta kan tyckas vara en aning motsägelsefullt eftersom bankerna torde vara angelägna om att bibehålla revisionsplikten. Då teorin pekar på betydelsen av revisors utlåtande i revisionsberättelsen för kreditgivningens utfall, ämnar uppsatsen klargöra problematiken med de reviderade räkenskapernas betydelse för bankers kreditgivning. Då det kan finnas en särkoppling mellan teori och empiri.

1.3 Problemformulering

Vilken betydelse har reviderade räkenskaper för bankers kreditgivningsprocess?

1.4 Syfte

Uppsatsens syfte är att undersöka vilken betydelse reviderade räkenskaper har för bankers kreditgivningsprocess. Då revisionsplikten kan komma att avskaffas legitimeras frågan ytterligare eftersom det upplevs aktuellt att skapa en förståelse för dess möjliga inverkan på bankers kreditgivning.

1.5 Avgränsningar

Uppsatsen ämnar ur ett kreditgivarperspektiv undersöka vilken betydelse reviderade räkenskaper har för bankers kreditgivningsprocess. Frågeställningen kommer därför endast att besvaras utifrån bankernas perspektiv. Det är möjligt att andra intressenter har en annan uppfattning än kreditgivarna gällande frågan men uppsatsen bortser från detta. Uppsatsen är avgränsad till att undersöka den svenska kreditgivningsmarknaden där storbanken Swedbank har valts ut som enskilt studieobjekt. Den eventuella avskaffningen av revisionsplikten verkar som utgångspunkt för uppsatsen men studien syftar inte till att undersöka om den bör avskaffas. Faktumet att revisionsplikten eventuell kommer att avskaffas bidrar bara till att vår frågeställning upplevs mer meningsfull och intressant.

1.6 Disposition

Inledningsvis, i **kapitel 1**, presenteras bakgrundsinformationen rörande vår studies huvudfråga. Detta kapitel syftar till att lyfta fram bakgrunden kring avskaffandet av revisionsplikten och dess inverkan på företagen samt belysa vilket stöd de reviderade räkenskaperna utgör för bankerna. I detta avsnitt presenteras också studiens syfte och avgränsningar. I **kapitel 2** vilket utgörs av metoden, beskrivs strategin för undersökningen samt vilken datainsamlingsmetod som använts för att inhämta informationen i den empiriska undersökningen. Studiens teoretiska referensram presenteras i **kapitel 3**. Här redogörs kortfattat teorier som ger en ökad förståelse av kreditgivningsprocessen samt bankernas rutiner kring denna. Slutligen introduceras i detta avsnitt tidigare forskning som undersöker frågan kring de reviderade räkenskapers bety-

⁹ Svenska Bankföreningen, Remissyttrande (2008) s. 1-2

¹⁰ www.swedbank-nyhetsbrev.allready.net

delse för bankernas kreditgivning. Det empiriska resultatet föreställs i *kapitel 4*. Kapitel 4 utgörs i huvudsak av en framställning kring vad kreditgivningsprocessen är i praktiken samt hur dess olika delar hanteras. Vidare beskrivs i detalj hur reviderade räkenskaper påverkar kreditgivningsprocessen. Dessa redogörelser baseras på de intervjuade kreditbedömarnas beskrivningar samt deras individuella uppfattning av kreditgivningsprocessen utifrån deras dagliga arbete. I *kapitel 5-6*, vilka innefattar analys och slutsatser, sammanfattas och jämförs empiriska resultat med den teoretiska utgångspunkten rörande kreditgivningsprocessen och reviderade räkenskapers betydelse. Slutligen presenteras studiens slutsatser om reviderade räkenskapers betydelse för bankers kreditgivningsprocess. I anslutning till detta avsnitt görs en återkoppling till studiens problemformulering och syfte. Vidare ges förslag till vidare forskning och till sist diskuteras studiens giltighet.

2. Metod

2.1 Metodansats

Det finns två olika metodansatser som kan användas vid forskning, vilka är den kvalitativa och den kvantitativa ansatsen. Det är framförallt forskningsfrågan som styr valet av metodansats.¹¹ Då vår uppsats ämnar undersöka vilken betydelse reviderade räkenskaper har för bankers kreditgivning valdes en kvalitativ ansats. Eftersom undersökningsproblemet har den karaktären att studiens syfte är att förstå och tolka detta grundligt. En kvantitativ ansats hade valts om studiens syfte istället hade varit att mäta och fastställa orsaker till undersökningsfrågan. Viktigt i sammanhanget är att metodvalet inte bör ses som något definitivt, då det i praktiken är vanligt att de båda ansatserna blandas. Vårt metodval för uppsatsen tydliggör på vilket sätt informationen kommer att genereras, bearbetas, analyseras och slutligen presenteras, det vill säga förklarar hela vår forskningsstrategi.¹²

2.2 Vetenskaplig inriktning

Hermeneutiken och positivismen är två huvudsakliga inriktningar inom vetenskapen.¹³ För uppsatsen valdes ett hermeneutiskt förhållningssätt på grund av syftet, som är att förstå hur viktiga kreditgivarna tycker de reviderade räkenskaperna är för kreditgivning. Vi har skapat oss en sådan förståelse genom tolkningar av kreditgivarnas uttryckssätt och beteende i enlighet med det hermeneutiska förhållningssättet.¹⁴ Ett positivistiskt förhållningssätt valdes bort eftersom positivisterna anser att bara fakta som är absolut säkra kan användas.¹⁵ Detta förhållningssätt är omöjligt då frågeställningen kommer att besvaras med subjektiv och därtill tolkad information, som inte kan anses uppfylla kriteriet om absolut säkerhet.

2.3 Vetenskaplig ansats

Forskningsarbetet syftar till att producera teorier som ger kunskap som överensstämmer med verkligheten. Detta kräver att teori och empiri relateras till varandra så att vetenskapliga slutsatser kan dras, vilket kan göras på olika sätt. Uppsatsen har ett abduktivt angreppssätt eftersom vi har varvat ett induktivt förfarande med ett deduktivt.¹⁶ Detta eftersom vi började med att välja ut en preliminär teoretisk referensram som testades empiriskt. När vi sedan erhöll ny empiri kompletterades och modifierades denna och testades på nya fall i syfte att generera ny kunskap. Det är även vanligt att undersökningar där fallstudier genomförs har ett abduktivt angreppssätt.¹⁷ Uppsatsen hade haft ett deduktivt angreppssätt om vi enbart utgått från befintliga teorier och testat dessa empiriskt. Alternativt ett induktivt angreppssätt om vi haft vår utgångspunkt i insamlad empiri och från denna formulerat en teori.¹⁸

2.4 Undersökningsmetod

Tidigt i uppsatsprocessen ställdes vi inför ett vägval gällande två möjliga undersökningsfrågor. För att undersöka om reviderade räkenskaper har betydelse för bankers kreditgivning är en experimentell undersökningsmetod lämplig. Då frågeställningen fodrar ett ja eller nej svar, som innebär att många viktiga störande variabler måste kunna kontrolleras. Syftet med expe-

¹¹ Patel & Davidson (2003) s. 14

¹² Ibid

¹³ Thurén (2007) s. 16

¹⁴ Ibid s. 94-95

¹⁵ Ibid s. 17

¹⁶ Patel & Davidson (2003) s. 23-24

¹⁷ Alvesson & Sköldberg (2008) s. 55

¹⁸ Patel & Davidson (2003) s. 23-24

rimentella studier är också att undersöka de orsak och verkan samband som denna frågeställning innebär.¹⁹

Då ett experiment kräver att många personer kan delta samtidigt som är svårt att uppfylla i praktiken, valdes denna frågeställning bort till förmån för vilken betydelse reviderade räkenskaper har för bankers kreditgivning. För att undersöka den valda frågeställningen har vi genomfört fallstudier.²⁰ Olika grupper av kreditgivare har undersökts i syfte att förstå hur de värdesätter de reviderade räkenskaperna för kreditgivningen. Målet med vår undersökning har varit att skapa en generell förståelse för kreditgivarnas syn gällande frågan och presentera denna.²¹

2.5 Datainsamling

I uppsatsen har vi använt oss av både primära och sekundära källor, där de primära källorna anses vara mer tillförlitliga.²² Primärdata har utgjorts av intervjuer med ansvariga på Swedbank för olika typer av kreditgivningsområden. Sekundärdata har vi hämtat från en mängd källor som böcker, vetenskapliga artiklar, utredningar och lagförslag. Skolbibliotekets databaser har använts flitigt i sökandet efter källor till uppsatsen. Vi har även undersökt en rad källors referenslistor för att hitta intressant litteratur för studien.

Totalt genomförde vi sex intervjuer med kreditgivare på Swedbank som arbetar på olika nivåer i företaget. Alltifrån företagsrådgivare på en lägre nivå i organisationen till en högt uppsatt kreditchef som även är medlem av delegationen. Vi valde att genomföra ett strategiskt urval av intervjupersoner eftersom vi redan på förhand visste ungefär vilka personer som kunde vara intressanta för studien.²³ Detta gjordes också för att få en bredd i undersökningen genom att täcka in de grupper av kreditgivare som är intressanta för frågeställningen, då det kan finnas skiljaktigheter i de olika gruppernas åsikter kring betydelsen av att räkenskaperna är reviderade vid kreditgivningen.

Som ett komplement till intervjufrågorna användes en årsredovisning vid intervjuerna, i syfte att erhålla en mer tillförlitlig bild av vilken betydelse reviderade räkenskaper har för bankers kreditgivning. Vi letade fram årsredovisningen i affärsdata efter att ha bestämt att den skulle uppfylla kriterier som en omsättning på ungefär 20 miljoner, bestå av totalt cirka 20 sidor samt innehålla en oren revisionsberättelse. I förväg plockades revisionsberättelsen bort från årsredovisningen och överlämnades ofullständig till intervjupersonerna vid intervjutillfällena. Tanken med detta vara att intervjuobjekten med hjälp årsredovisningen skulle redogöra för hur kreditgivningsprocessen går till. När de sedan var klara med den redogörelsen visade vi upp den orena revisionsberättelsen, i syfte att undersöka om detta på något sätt skulle förändra kreditbedömningen.

De intervjuer som vi genomförde var halvstandardiserade och ostrukturerade eftersom vi i förväg hade konstruerat intervjufrågor.²⁴ Vi var mycket flexibla med hur frågorna ställdes och dess ordningsföljd vid intervjutillfällena, i syfte att skapa en diskussion med intervjupersonerna. Vi passade även på att ställa följdfrågor när tillfälle till det gavs. En del av frågorna var vi dock tvungna att ställa innan vi visade upp den orena revisionsberättelsen och andra efter. Vi

¹⁹ Merriam (1994) s. 21

²⁰ Patel & Davidson (2003) s. 54

²¹ Merriam (1994) s. 25

²² Patel & Davidson (2003) s. 65

²³ Holme & Solvang (1997) s. 101

²⁴ Patel & Davidson (2003) s. 71-72

hade inte heller på förhand formulerat några fasta svarsalternativ till intervjufrågorna, för att få fram intervjuobjektens inställning till reviderade räkenskapers betydelse för kreditgivning-
en.

I forskningssammanhang är det viktigt att använda tillförlitliga och trovärdiga källor för att forskningsarbetet ska anses vara värdefullt.²⁵ Vi har därför byggt upp den teoretiska referens-
ramen av källor med tyngd i som kan anses vara säkra som exempelvis vetenskapliga artiklar
och andra forskares undersökningar. Då uppsatsen har ett hermeneutiskt förhållningssätt har
vi även varit kritiska till den information som respondenterna har lämnat vid intervjuerna.

²⁵ Patel & Davidson (2003) s. 64-65

3. Teoretisk referensram

3.1 Kreditgivningen

Kreditgivningen är en regelstyrd process som även anses vara pragmatisk. De regler som styr kreditgivningen är utformade inom ramen för Bankrörelselagen, Finansinspektionens föreskrifter, råd och rekommendationer samt av god bank- och redovisningssed. Som komplement till detta formulerar även bankerna egna råd och rekommendationer för kreditgivningen.²⁶ Bankerna är enligt lagen skyldiga att bedöma företagets framtida återbetalningsförmåga i samband med kreditgivningen. Lagen kräver också att bankerna beroende på situation kräver säkerhet i fast eller lös egendom alternativt i form av borgensåtagande. Detta för att kreditgivaren skall skyddas vid händelser som kan påverka kredittagande företags kreditvärdighet negativt. Därmed får endast krediter beviljas låntagare som förväntas återbetala lånet och har en solid grund att stå på i form av säkerheter.²⁷

Litteraturen definierar kreditbedömningsprocessen som en systematisk, omfattande och detaljerad företagsanalys. Denna analys fokuserar i huvudsak på kreditsökande företags framtida intjänings- och betalningsförmåga. Vidare anses bedömningen även vara dynamisk då hänsyn tas till företagets komplexitet samt att de verkar i en ständigt föränderlig värld. Dock har det visat sig att analysens viktigaste syfte är att utvärdera risken för att företaget går i konkurs eller får svårighet med betalningarna rörande lån och amortering.²⁸

Kreditgivarna standardiserar regler och rutiner för kreditgivningen i syfte att öka effektiviteten. De modeller som används för att bedöma kreditvärdigheten förenklas och anpassas för kvantitativdata. I dessa modeller antas omgivningen vara oförändrad och förenklingen av de faktorer som utgör modellens ingångsvärden bidrar till att kreditbedömningen blir relativt statisk. Detta i sin tur försvårar möjligheten för kreditgivarna att i god tid upptäcka och analysera varningssignaler som indikerar på minskad kreditvärdighet hos låntagaren. Till dessa brister bör tilläggas att alla företag bedöms på ett liknande sätt oavsett storlek. En effektiv kreditbedömningsprocess bör innehålla tydliga kriterier för både återbetalningsförmåga och säkerheter samt beskriva varningssignaler som tidigt indikerar att låntagande företag är på väg in i en finansiell kris.²⁹

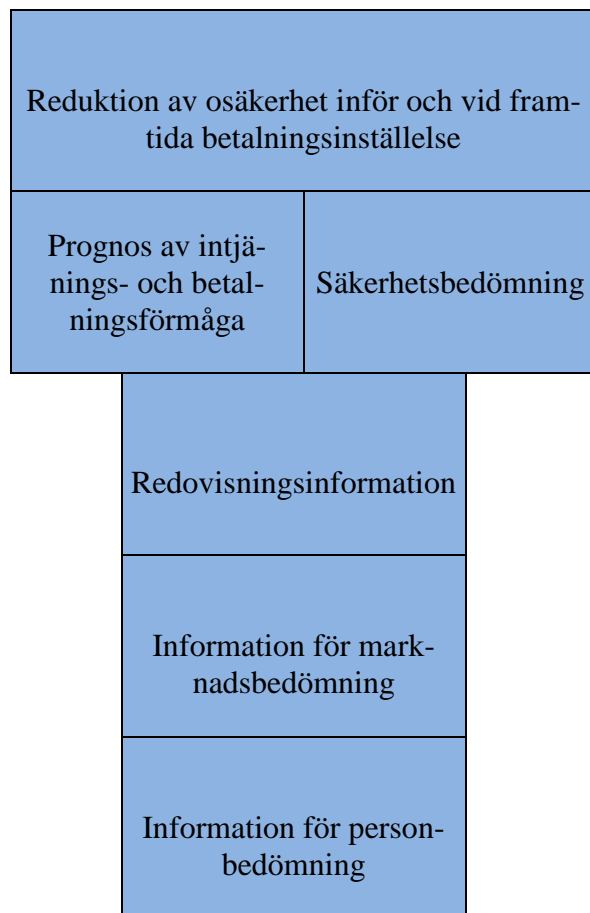
²⁶ Svensson (2003) s. 23

²⁷ Bankrörelselagen 2 kap 13 §

²⁸ Svensson (2003) s. 16

²⁹ Ibid

3.2 Modell för kreditbedömningsprocessen

Figur1- Grundpelare i modell för kreditgivningsprocessen³⁰

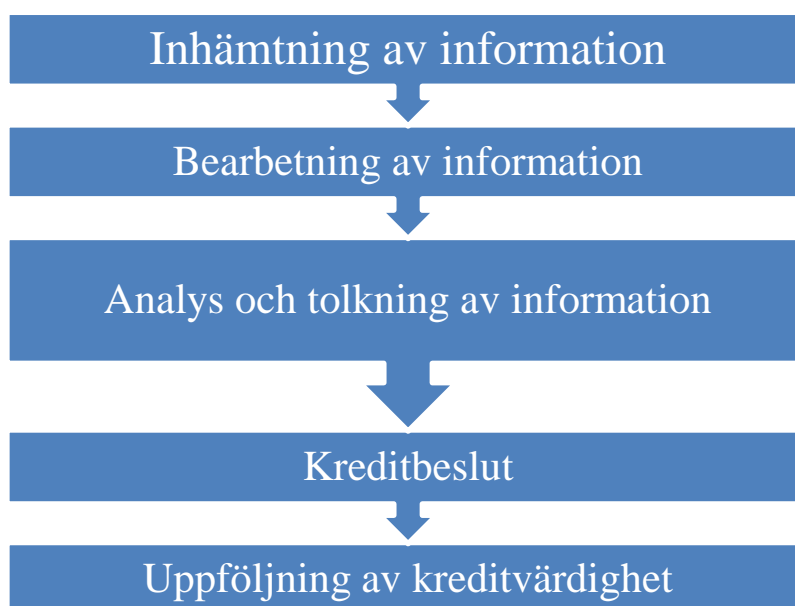
3.2.1 Framtida betalningsförmåga och säkerheter

Kreditbedömningsprocessen innefattar både en bedömning av företagets framtida intjänings- och betalningsförmåga samt en bedömning av utställda säkerheter. Företagets förmåga att betala framtida amorteringar och räntor ligger i fokus då ett företags kreditvärdighet bedöms. De tillgångar företaget innehar behandlas som säkerheter för banken vilka i största möjliga mån skall garantera betalningsförmågan utifall företaget hamnar i en ekonomisk kris. I dagens system kalkyleras säkerheternas framtida värde baserat på tillgångarnas marknadsvärden. Syftet med en kreditbedömning är att minimera risken för förlust vid en framtida betalningsinställelse.³¹

³⁰ Svensson (2003) s. 35

³¹ Broomé & Elmér m.fl (1998) s. 176-178

3.3 Kreditbedömningsprocessen och dess olika delar

Figur 2 - Modell för kreditgivningsprocessen³²

3.3.1 Inhämtning och bearbetning av information

För att kunna prognostisera ett företags intjänings- och betalningsförmåga med anledning av att kunna bedöma säkerheternas framtida värde inhämtar bankerna data från olika källor. Denna information är ofta både av nutida, historisk och framtida karaktär. Vid kreditbedömningen inhämtar bankerna så mycket information de kan, vilket leder till att den ofta är både officiell och företagsintern samt av kvantitativ och kvalitativ natur.³³ Då det är av stor vikt för bankerna att få en god inblick i ett företags förmåga att betala framtida räntor, amorteringar och slutlig kredit används alltid årsredovisningar vid kreditbedömningsprocessen som en del av underlaget. Detta eftersom årsredovisningen både ger inblick i aktuellt resultat och finansiell ställning.³⁴ För att systematisera kreditgivningsprocessen använder bankerna sig idag av datorprogram med inbyggda modeller för att bearbeta tillgänglig redovisningsinformation från företaget. Vid kreditgivningsprocessen inhämtas alltid redovisningsinformation för samtliga kunder för vidare bearbetning. Bearbetningen innefattar kompletteringar och anpassning av dess innehåll med hänsyn till företagsstorlek, verksamhetsinriktning och associationsform. Registreringen av den aktuella redovisningsinformationen sker manuellt i bankens datorprogram, vilka sedan utför beräkningar av nyckeltal samt upprättar budgetar, kassaflödesanalyser och prognoser.³⁵ Generell kreditupplysningsinformation inhämtar kreditgivarnas datorprogram automatiskt för vidare analys av dessa indata. Efter att all information kring företaget samlats in som kan vara intressant för kreditgivningen och sammanställts presenteras dessa i ett gemensamt dokument. Detta dokument benämns ofta som en kreditpromemoria. Kreditpromemorian fungerar som en modell vid kreditvärdighetsbedömningen då den är lätt att

³² Svensson (2003) s. 12

³³ Svedin (1992) s. 9, 24-25

³⁴ Libby (1979) s. 1-2

³⁵ Svensson (2003) s. 151

överblicka med sina standardiserade rubriker och hjälptexter. Rubrikerna och hjälptexterna behandlar; säkerheter, finansiell fakta, risker, marknads- och personbedömning.³⁶

Då reviderade räkenskaper bekräftar att företagets bokföring är i sin ordning samt att årsredovisningen är tillförlitlig ger reviderade räkenskaper en ökad trovärdighet åt företagets finansiella information.³⁷ Detta eftersom reviderade räkenskaper presenterar en rättvis bild av företagets aktuella resultat och ställning. I sin tur utgör detta en trygghet för bankerna då de kan vara säkra på att den finansiella informationen de fått vid kreditbedömningen är sanningsenlig och korrekt, vilket naturligtvis bidrar till bankernas positiva syn på reviderade räkenskaper.³⁸ Vid den sedvanliga kreditbedömningsprocessen som bankerna genomför inför utlåning är det av stor betydelse att företaget kan presentera en revisionsberättelse utan anmärkningar samt att denna är undertecknad av företagets revisor. Sålides indikerar en oren revisionsberättelse att allt inte står rätt till hos företaget och kan därmed fungera som en varningslampa för kreditgivande bank.³⁹

Det är viktigt att kreditbedömaren har en god förståelse för hela företagets verksamhet vilket inbegriper både dess styrkor och svagheter. Kreditbedömaren måste också ta hänsyn till omgivningens inverkan på företagets fortsatta möjligheter till att existera i framtiden. Vid kreditgivningsprocessen går företagets affärsidé och framtidsplaner igenom. Detta kan inbegripa en analys av företagets produkter, kunder, leverantörer, konkurrenter samt forskning och utveckling.⁴⁰ Förutom dessa faktorer kan även företagets position i branschen och känslighet för fluktuationer gås igenom med avseende på säsongvariationer och konjunkturcykler. Ibland utnyttjar kreditbedömaren även möjligheten att vända sig till organisationsinterna specialister inom olika branscher för att kunna tillskansa sig djupare och säkrare information vid marknadsbedömningen.⁴¹

3.3.2 Analys och tolkning av information

För att bedöma ett företags framtida betalningsförmåga dvs. dess kreditvärdighet gör banken en finansiell analys av företaget. Denna analys baseras på fundamentalanalys av information om företaget presenterat i årsredovisningen. Därmed beräknas företagets finansiella ställning med hjälp av balans och resultaträkningen samt ofta en kassaflödesanalys. För att reducera osäkerhetsfaktorer används all redovisningsinformation ex post när det gäller företagets planer och prognoser. När det gäller underlag för prognoser behandlas dessa ex ante. För att kommunikationen mellan kreditgivaren och företaget skall bli så effektiv som möjligt är det av stor vikt att kreditbedömaren har en god förståelse för presenterad redovisningsinformation och redovisningsspecifika normer. Ofta kritiseras informationen som går att hämta i företagets redovisning för att den ger en statisk bild av företagets ställning och för att stort fokus ligger på att presentera önskvärd vinst, vilket kan ge en missvisande bild av verkligheten. Kreditgivarens analys innefattar även företagets betalningsförmåga på kort och lång sikt genom att studera hur effektivt företagets kapital utnyttjas och omsätts.⁴²

Emellertid går det inte att enbart bedöma företagets framtida betalningsförmåga genom att analysera redovisningsinformation. Företagets framtida möjligheter och potential kan också utvärderas med hjälp av relevanta nyckeltal och finansiella mått avseende resultatet, vilket ger

³⁶ Svensson (2003) s. 151

³⁷ www.farsrskomlett.se

³⁸ Svenska Bankföreningen, Remissyttrande (2008) s. 2

³⁹ Svedin (1992) s. 39

⁴⁰ Broomé (1998) s. 50-61

⁴¹ Svensson (2003) s. 20-21

⁴² Ibid s. 18-20

en bild av företagets ekonomiska stabilitet. Den enskilde individens begränsade förmåga att bearbeta detaljerad information av stor omfattning har resulterat i utarbetandet av lösningar som komprimerar och förenklar information i form av nyckeltal. Vid företagsbedömning är därför en av de vanligaste teknikerna vid analysarbetet att beräkna olika relationstal, absoluta tal eller andra kombinationer.⁴³

Traditionellt sett anses nyckeltal vara en bra källa för att förutse ett företags framtida betalningsförmåga. Från ett företags sida kan finansiella nyckeltal som manipulerats genom redovisningstekniska åtgärder användas för att mörka ett företags brister i dess finansiella ställning. För att genomskåda sådana åtgärder kan bankerna använda analysmetoder som innefattar statistisk information, ratings, betalningsanmärkningar och annan information från extern part exempelvis från kreditupplysningsföretag som UC.⁴⁴ Information från UC innehåller bland annat ett kreditomdöme och rekommenderad limit för kortfristig kreditgivning.⁴⁵ Analys och tolkning av rapporter från UC ger ofta tydliga indikationer och varningssignaler kring ett företags finansiella hälsa. Den viktiga kassaflödesanalysen utgör tillsammans med nyckeltal och historiska resultat ett betydelsefullt beslutsunderlag för kreditgivaren att prognostisera framtida kassaflöden och kapitalstorlek.⁴⁶

Om en revisionsberättelse är ren bekräftar denna att företagets resultat och finansiella ställning återgetts på ett sätt så att en rättvisande bild av verksamhetens ekonomiska ställning har presenterats i årsredovisningen. En oren revisionsberättelse är å andra sidan ett allvarligt tecken på att företaget i fråga har problem av något slag.⁴⁷ Vidare sägs att en revisionsberättelse är av betydelse om det existerar en eller flera anmärkningar. I sådana fall hämtar kreditgivaren kompletterande information från UC. Banken kan också kontakta ansvarig revisor för att närmare undersöka karaktären av anmärkningarna.⁴⁸

3.3.3 Kreditbeslut

Bankerna anser att den viktigaste informationen de har som underlag för att bevilja lån är främst data från någon Kreditupplysningscentral följt av personlig kunskap och information angiven i årsredovisningar inklusive revisionsberättelser.⁴⁹ Redovisningsinformationens kvalitet är avgörande för hur kreditvärdigt ett företag anses vara då kreditbeslut i vissa fall enbart fattas på basis av en rekommendation från kredit-PM. Detta är en teknik som benämns mallning.⁵⁰

Faktumet att räkenskaperna är reviderade är ofta den avgörande beslutsfaktorn vid stora krediter. Reviderade räkenskaper anses vara en indikation på att presenterad data verkligen är trovärdig och rättvis. Emellertid har inte en ren revisionsberättelses innehåll någon signifikant inverkan på kreditbeslutet utan det som har betydelse är att räkenskaperna överhuvudtaget är reviderade. Forskning pekar på att en förklaring kan vara att de konventionella formuleringarna i revisionsberättelsen är både menings- och verkningslösa då det inte bidrar med någon egentlig information om situationen. Det har visat sig att mindre allvarliga anmärkningar inte har en signifikant betydelse vid kreditbeslutet, emellertid leder ofta allvarliga anmärkningar

⁴³ Svensson (2003) s.18-20

⁴⁴ Andersson (1998) s. 28

⁴⁵ Svensson (2003) s. 96

⁴⁶ Svedin (1992) s. 40, 60

⁴⁷ Ibid s. 39

⁴⁸ Svensson (2003) s. 167, 180

⁴⁹ Gómez-Guillamón (2003) s. 552

⁵⁰ Svensson (2003) s. 151

till ett negativt kreditbeslut.⁵¹ De anmärkningar som bankerna anser är av störst betydelse berör eventuella felvärderingar av ett företags tillgångar samt indikationer på att företaget inte kan fortsätta sin överlevnad.⁵²

3.3.4 Uppföljning av kreditvärdighet

I kreditgivningsprocessen analyseras både nutida och framtida vanor hos företaget. Bankerna gör en kredituppföljning med anledning av att de önskar kartlägga och få kännedom om företagets avsikter och möjligheter att fullfölja sina kreditåtaganden. Naturligtvis har ett företag alltid ett informationsövertag när det gäller sin egen verksamhet och framtida planer jämfört med bankerna, vilket är ett exempel på asymmetriskt informationsövertag. Bankerna är medvetna om detta faktum och har därför vidtagit olika åtgärder för att hantera denna situation. Bland annat arbetar bankerna med modeller där olika delar av informationen kring ett visst företag väger olika tungt i analysen, vilket ger dem en säkrare bild av situationen. Dock är kreditgivarnas bevakningsmöjligheter inte tillräckliga för att överbygga kredittagarens informationsövertag.⁵³ Det är därför bankerna kontinuerligt strävar efter att finna tydliga varnings signaler, vilka indikerar eventuella problem för kredittagande företag.⁵⁴

⁵¹ Houghton (1983) s. 18-19

⁵² Gómez-Guillamón (2003) s. 552

⁵³ Andersson (1998) s. 3-4

⁵⁴ Svedin (1992) s. 60

4. Empiri

För att skydda uppsatsens intervjuobjekt med avseende på deras integritet har dessa i referenslistan anonymiserats. Detta eftersom vissa uttalanden bedöms som känsliga och därför eventuellt kan föranleda intervjuobjekten skada om dessa publiceras. Bedömningen är att uppsatsens trovärdighet inte kommer att påverkas av detta förfarande. Genom att i empirin referera till intervjuobjekten i numerisk ordning samt genom att presentera dessa i källförteckningen i bokstavsordning omöjliggörs chansen att spåra vem som har sagt vad. Det finns ingen koppling mellan dessa två presentationstekniker.

4.1 Kreditgivningen

Bankerna är skyldiga att följa bankrörelselagen som kan sägas styra kreditgivningen. Lagen säger att bankerna bara får ge kredit till företag som har en god betalningsförmåga samt en acceptabel nivå av säkerheter. Förutom bankrörelselagen är bankerna även tvungna att beakta fler än tiotusentals egna regler och kreditgivningsinstruktioner. Alla dessa är samlade i ett gemensamt styrdokument som bankerna agerar enligt vid kreditgivningen.⁵⁵ Detta betyder att en kreditgivare aldrig själv behöver gå in i lagen och försöka tolka den i någon situation.⁵⁶

Vid kreditgivningen fattar styrelsen beslut om delegering för all kreditgivning. Varje beslut är delegerat från styrelsen, undantagsvis för små krediter där beslut kan fattas på kontorsnivå. En enskild person tar dock aldrig ett enskilt beslut vid stora engagemang utan beslut kommer från kreditkommitté, bankens högsta beslutsdistans. Målet med kreditgivningen är att ge ut krediter utan kreditförluster samt observera och i förväg förhindra kreditförluster.⁵⁷

4.2 Framtida betalningsförmåga och bedömning av säkerheter

Lönsamhet och betalningsförmåga är två betydelsefulla parametrar i kreditgivningsprocessen då bankernas kreditbeslut baseras på kredittagarens återbetalningsförmåga. Om det finns tendenser till negativ resultatutveckling ges inga krediter. Detsamma gäller om en bank lånar ut pengar till ett bolag som vid tidpunkten inte har någon återbetalningsförmåga. Detta medför att avtalet behandlas som ogiltigt. De viktigaste parametrarna för att få en kredit godkänd är kassaflödet och framtida betalningsförmåga.⁵⁸

Om det visar sig att ett företags kassaflöde inte är tillfredställande ökar betydelsen av att kunna presentera goda säkerheter för banken jämfört med om kassaflödet är i balans och visar fina tendenser. När det gäller säkerheter i allmänhet hämtas de ofta in men inte alltid det varierar från fall till fall. Egentligen behövs inga säkerheter om betalningsförmågan finns på plats men dessa fungerar som en försäkring utifall något oväntat händer kredittagaren. Emellertid skiljer sig fastighetsaffärer från denna princip. I dessa fall anses säkerheten i sig vara det centrala, vilket gör att ingen kredit beviljas utan att pantbrev i fastigheten tas som säkerhet.⁵⁹ I kreditgivningsprocessen ligger största fokus på företagets framtidsutsikter och denna faktor är avgörande vid kreditbeslutet. Om det visar sig att ett företag har ett svagt kassaflöde eller osäkra framtidsutsikter är bankerna restriktiva med utlåningen alternativt försämrar lånevillkoren genom en högre ränta som en riskpremie. Därför är det vanligt att bolagen presenterar sina säkerheter för banken i förhoppning om att få bättre villkor och lägre ränta.⁶⁰

⁵⁵ Intervjuperson 1

⁵⁶ Intervjuperson 4

⁵⁷ Intervjuperson 3

⁵⁸ Ibid

⁵⁹ Intervjuperson 1

⁶⁰ Intervjuperson 4

4.3 Inhämtning och bearbetning av information

Då årsredovisningen alltid har en central betydelse för utfallet av kreditbedömningsprocessen tillhör det rutinerna att denna inhämtas. I årsredovisningen presenteras historisk utveckling, vilket bankerna är intresserade av, då de med hjälp utav denna data kan kalkylera företagets framtidsutsikter.⁶¹ Ofta anses inte företagets årsredovisning vara tillräckligt aktuell, vilket är anledningen till att bankerna i merparten av fallen ber företagen att komplettera denna med mer aktuella delårsrapporter och annan information. Bankens första steg i en kreditgivningsprocess är att samla in ett antal historiska årsbokslut, oftast tre till fem stycken. Genom att studera dessa historiska data försöker bankerna få sig en uppfattning om framtiden.⁶² Bokslutet samlas in via offentliga register samt Kreditupplysningscentralen.⁶³ Samtliga delar av årsredovisningen bearbetas. Därmed analyseras resultat- och balansräkningen, kassaflödet och notapparaten. Notapparaten är intressant då det i denna framgår vilka som är långgivare, vilka investeringar som planeras samt eventuella framtida förvärv och annan information som kan ha betydelse för kreditgivningsprocessen.⁶⁴ De delårsrapporter som inhämtas bearbetas på samma sätt som årsredovisningarna och utgör ett komplement till dessa.⁶⁵

Den finansiella information som inhämtas benämns hårda faktorer och matas in i bankens eget kreditsystem för att analyseras och utefter detta skapas ett kredit- PM. Bankens kreditsystem är interaktivt och beräknar olika gränsvärden och nyckeltal utifrån vilka kunden antingen blir godkänd eller underkänd. För att kunden skall kunna gå vidare i kreditbedömningsprocessen måste kunden bli godkänd i dessa system. Bankerna inhämtar även budgetprognoser samt en eventuell affärsplan för att försöka se om kunden klarar av de framtida räntekostnaderna och eventuella amorteringarna.⁶⁶

När det gäller vilken information som beställs från Upplysningscentralen arbetar bankerna med att undersöka så mycket de bara kan eller som vissa uttrycker det ”vi tar UC på allt som rör sig”. Bankerna beställer engagemangsrapporter löpande vilka innehåller information om betalningsanmärkningar, kreditförfrågningar samt information kring om förändringar skett bland företagets nyckelpersoner såsom styrelsekomposition, VD, ledning och revisor. Förändringar som uppkommer ses som en varningssignal på att allt inte står rätt till i företaget.⁶⁷ Bankerna inhämtar även historiska engagemangsrapporter för vidare analys samt information kring ansvarsförbindelser och eventuella dotterbolag. Det är även intressant för bankerna att veta om företaget har några borgensåtaganden registrerade. När det gäller mindre företag har bankerna som rutin att även inhämta privat kreditupplysningsinformation rörande ägarnas situation.⁶⁸

En stor del av kreditbedömningsprocessen är standardiserad och utförs med hjälp utav på förhand färdigställda mallar för kreditbedömningen bland annat används riskmodeller för att utreda möjliga risker i ett visst bolag. Dessa är i stor utsträckning standardiserade men är till viss mån anpassningsbara utefter parametrarna företagstyp och storlek. Huvudmålet med att mata in uppgifter i ett kreditsystem är att standardisera indata för att lättare kunna jämföra

⁶¹ Intervjuperson 3

⁶² Intervjuperson 1

⁶³ Intervjuperson 2

⁶⁴ Intervjuperson 3

⁶⁵ Intervjuperson 4

⁶⁶ Ibid

⁶⁷ Intervjuperson 1

⁶⁸ Intervjuperson 6

olika företag då detta annars är svårt eftersom företagen presenterar finansiell information på olika sätt. Det är också viktigt för bankerna att kunna jämföra företag från samma bransch.⁶⁹

Reviderade räkenskaper är av stor betydelse för kreditbedömningsprocessen. Faktumet att en utomstående granskare har gått igenom materialet betyder att beslutsunderlaget är kontrollerat av tredje part och att presenterad data överensstämmer med verkligheten. Vidare tyder detta även på att redovisningen och bokföringen i sig är i ordning och att siffrorna är pålitliga. Bankerna anser att deras styrka ligger i att bedöma krediter inte bokföringen. Därför värdesätter de revisorns uttalanden högt. Trots att reviderade räkenskaper fungerar som en kvalitetsstämpel är bankerna medvetna om att en revisor bara ger en uppfattning om företagets finansiella situation och ger inte några garantier för att denna korrelerar med verkligheten.⁷⁰

Reviderade räkenskaper är inte av högsta betydelse då bankerna gör egna bedömningar av olika slag. Bankerna brukar ifrågasätta rimligheterna i siffrorna för att skapa sig en uppfattning om företagets verksamhet samt utvärderar deras rimlighet genom jämförelser med andra liknande bolag från samma bransch. Genom denna metodik kan bankerna kalkylera osäkerheten kring vissa poster i räkenskaperna.⁷¹ Ibland händer det att bankerna även kontaktar företagets bokföringsbyrå för att ställa frågor rörande företaget som söker kredit. Ju mer svårbedömd bransch företaget verkar i desto större betydelse får det att räkenskaperna är reviderade. Detta eftersom bankerna i sådana fall har svårt för att på egenhand utvärdera rimligheten i presenterade siffror.⁷²

I bankernas datasystem finns det en inbyggd fråga rörande om revisionsberättelsen har inhämtats vilken är obligatorisk för handläggande banktjänsteman att besvara. Om företaget inte på egen hand lämnar in en revisionsberättelse begärs den alltid in alternativt hämtas från Kreditupplysningscentralens register.⁷³ I somliga fall lämnar företagen in enbart årsredovisningen utan revisionsberättelsen då de tror att detta skall räcka. Men detta ställer alltid till problem då information om revisionsberättelsen är en obligatorisk fråga i kreditssystemet som ej kan hoppas över för att kunna gå vidare i kreditgivningsprocessen. Den rena och orena revisionsberättelsen behandlas på samma vis och presenteras i kredit-PM. Dock kommenteras kredit-PM:et mer om det innehåller en oren revisionsberättelse. Bägge formerna av revisionsberättelse kommenteras på samma sätt i datasystemet genom att ansvarig handläggare kryssar i en förprogrammerad ruta. En oren revisionsberättelse markeras som oren och en ren revisionsberättelse markeras som ren. Banken upplever alltid icke reviderade räkenskaper som avvikande och oroväckande.⁷⁴

En revisionsberättelse bearbetas genom att banken kontrollerar att denna är aktuell. Detta görs genom att undersöka om den är daterad i rätt period samt om den är påskriven av behörig revisor. Då en revisionsberättelses text alltid är standardiserad mottages texten utan att någon vidare bearbetning görs.⁷⁵ En ren revisionsberättelse kan kompletteras med en revisorspromemoria, vilken lämnas till ledningen. I denna skrift påpekas eventuella fel av allvarlig karaktär. Bankernas kreditprogram innehåller ingen tvingande fråga rörande om revisorspromemoria har inhämtats utan detta är en frivillig post som är upp till den kreditansvarige att bedöma.

⁶⁹ Intervjuperson 2

⁷⁰ Intervjuperson 3

⁷¹ Ibid

⁷² Intervjuperson 2

⁷³ Intervjuperson 6

⁷⁴ Intervjuperson 4

⁷⁵ Intervjuperson 2

Revisorspromemoria inhämtas enbart i samråd med ledningen då en revisor har tystnadsplikt och därför aldrig kan lämna ut några uppgifter till banken utan företagets godkännande.⁷⁶

Siffrorna utgör inte allt i beredningsprocessen utan utgör bara en liten del. Vid kreditbedömningen har en rad mjuka faktorer betydelse såsom marknads- och personbedömning.⁷⁷ Även resultaten av detta registreras i kredit-PM:et. För att banken skall ha möjlighet att lära känna företaget måste information om verksamheten, dess konkurrenssituationer och hur det utvecklas samlas in. Detta görs genom att banken för diskussioner med företagets kontaktpersoner rörande deras affärsplan, resultat- och balansräkning, budgetar, samt likviditetsbudget. Banken får mycket information gratis genom regelbundna möten med sina kunder.⁷⁸ Vidare måste också företaget presentera sin affärsidé på ett trovärdigt och genomarbetat sätt. Informationen som inhämtas rörande ägarna och deras affärsmässiga bakgrund åskådliggör om de sitter i andra företagsstyrelser samt visar inblandning i eventuella konkurser. All information analyseras och tolkas för att ge banken en verklig uppfattning om vilka ägarna är och hur kreditvärda deras företag verkar vara.⁷⁹

Det är också av intresse för banken att veta hur observant företagsledningen ifråga är rörande sin omvärldsroll. Banken beställer färdiga nyckeltal från Upplysningscentralen för att kunna jämföra det aktuella företaget med liknande i branschen. Den personliga kontakten är av stor vikt för banken. Inga beslut rörande krediter fattas utan att kreditansvarig gör ett företagsbesök, både i form av formella och informella möten för att bilda sig en uppfattning om ledningsgruppen och dess personal samt känna av stämningen på företaget. En bankman bör aldrig bevilja en kredit om han eller hon inte begriper hur företaget fungerar fullt ut. Det betyder att om besök på företaget ej är möjligt ges inga krediter utan allt måste kännas trovärdigt och genomarbetat.⁸⁰

4.4 Analys och tolkning av information

Historisk information analyseras noga av bankerna med anledning av att de önskar se hur företaget tidigare har klarat av att hantera räntor och amorteringar. Detta innefattar en ingående analys av årsredovisningen och tolkning av denna i sin helhet. Om något är ologiskt eller svårförklarat i årsredovisningen utgör detta en tydlig varningssignal på att allt inte står rätt till.⁸¹ Grundprincipen är att det måste råda ordning och reda i företaget med avseende på att årsredovisningen måste finnas på plats samt affärsplaner, budgetar, prognoser och kalkyler av olika slag. All sådan data analyseras noga och rimligheten i dess värden bedöms. I kredit-PM:et görs en analys av resultatutveckling, riskprofil samt slutgiltig rating. Banken använder även en rad olika riskmodeller för att identifiera och utvärdera eventuella risker i bolaget.⁸² Bland annat analyseras resultaträkningen och kassaflödet för att se trender samt vad det är i företaget som ger avkastning. Även balansräkningen analyseras med anledning av att få fram värde på tillgångar och se hur dessa är finansierade. Mindre analyser av resultatutveckling, eget kapital och goodwill görs också. Målet med detta är att se om det finns några övervärden i företaget. För att kunna beräkna framtida kassaflöde sätts olika poster i relation till varandra exempelvis korta skulder mot korta tillgångar, vilket återspeglar likviditet.⁸³ Kreditsystemet beräknar nyckeltal, vilka analyseras och tolkas noga för att få fram framtida kassaflöde.

⁷⁶ Intervjuperson 3

⁷⁷ Intervjuperson 5

⁷⁸ Intervjuperson 4

⁷⁹ Intervjuperson 2

⁸⁰ Intervjuperson 3

⁸¹ Intervjuperson 4

⁸² Intervjuperson 1

⁸³ Intervjuperson 3

Nyckeltal är särskilt viktiga i stabila företag där jämförelser inom branschen kan göras för att validera värdet av talen. När det gäller tillväxtföretag är dessa mindre viktiga då det är andra faktorer som har större betydelse.⁸⁴

Under kreditgivningsprocessen analyserar bankerna även förvaltningsberättelsen som beskriver företagets framtida planer. I merparten av fallen är dock förvaltningsberättelsens beskrivningar alltför knappa för att det skall gå att bilda sig en uppfattning därför intervjuas också ledningsgruppen som ett komplement.⁸⁵ För bankerna handlar allt om att lära känna företaget. Då mindre företag analyseras brukar bankerna tycka att det är intressant att veta hur mycket ägarna tar ut i lön.⁸⁶ En annan faktor som är av stor betydelse är ledningens förståelse och uppfattning om branschen samt dess beredskap på eventuella avvikelser. Detta går att mäta genom analys av olika nyckeltal under en viss period samt tolka avvikelser i denna analys och jämföra dessa med likvärdiga företag från samma bransch.⁸⁷

Bankerna anser det otroligt viktigt att ledningen är medveten om företagets likviditet och kan prognostisera denna. Detta eftersom det långsiktiga kassaflödet är en av de mest centrala aspekterna i kreditanalysen. För att få en uppfattning om ett företags likviditet måste bankerna analysera och tolka dess affärer grundligt vilket innebär att följande punkter går igenom:

- Ledningens kompetens
- Ledarskapets visioner och mål
- Erfarenhet som entreprenör
- Ägarnas förmåga att satsa eget kapital
- Affärslogiken
- Marknadsutveckling och position på marknaden
- Affärsplaner med priser, konkurrens och kundstruktur⁸⁸

När det gäller ett företags kreditanalys räcker det inte enbart med redovisningsinformation utan helheten måste analyseras och tolkas. Redovisningsinformationen anses sällan vara tillräckligt aktuell och kompletteras alltid med annan information som hjälper kreditgivaren att förstå företagets aktuella finansiella situation.⁸⁹

Under kreditbedömningsprocessen spelar revisionsberättelsen en central roll och har stor betydelse. Revisorns kommentarer anses vara en viktig källa för att lyfta fram varningssignaler om företagets ekonomi. Om revisionsberättelsen är ren ger detta banken en signal att kunna gå vidare i kreditbedömningsprocessen. En ren revisionsberättelse analyseras således inte närmare då texten anses vara oviktig. Bankerna ringer aldrig till revisorn för att få det bekräftat att en revisionsberättelse är ren. Däremot kontaktas företagets revisor om det uppstår osäkerhet kring någon post i årsredovisningen.⁹⁰ En ren revisionsberättelse ses som en kvalitetsstämpel då den innehåller revisorns tillstyrkande och bekräftar att årsredovisningen utgör ett tillräckligt bra underlag. Den rena revisionsberättelsen signalerar att siffrorna överrensstämmer med verkligheten och att det råder ordning och reda i företagets räkenskaper, vilket höjer företagets trovärdighet.⁹¹

⁸⁴ Intervjuperson 2

⁸⁵ Intervjuperson 4

⁸⁶ Intervjuperson 6

⁸⁷ Intervjuperson 3

⁸⁸ Intervjuperson 2

⁸⁹ Intervjuperson 3

⁹⁰ Intervjuperson 4

⁹¹ Intervjuperson 1

I vissa situationer anser banken att det är av mindre relevans att en revisionsberättelse är ren. Detta är då banken uppfattar att revisorn som reviderat räkenskaperna inte är tillräckligt insatt i företaget.⁹² En stor revisionsbyrå anses alltid vara mer trovärdig och pålitlig än en liten.⁹³ Ibland kompletteras också revisionsberättelsen med en revisorspromemoria i vilken påpekanden av allvarigare karaktär kan göras. Det är inte så vanligt att bankerna inhämtar information från revisorspromemorian.⁹⁴ Genom revisorspromemorian skyddar revisorerna sig själva genom att belysa oegentligheter i företaget i denna trots att revisionsberättelsen i sig lämnas som ren. Revisorspromemorian lämnas till bolagsledningen för bearbetning och eventuella rättelser. Naturligtvis påverkas kreditbedömningsprocessen negativt om banken stöter på en skrivning i revisionspromemorian som pekar på problem.⁹⁵

Bankerna känner sig ofta obekväma med att ett företag har en oren revisionsberättelse. Det krävs alltid en fördjupad analys av företaget vid en oren revisionsberättelse för att bankerna skall kunna förstå var problematiken ligger. En oren revisionsberättelse ger alltid indikation på dålig skötsamhet från företagets sida. Vidare leder detta också till att den kreditansvarige måste göra en bedömning av de anmärkningar som gjorts för att kunna komma vidare i kreditbedömningsprocessen.⁹⁶

4.5 Kreditbeslut

Kreditbeslutet grundas på en samlad bedömning av företaget. För att banken skall kunna fatta ett positivt kreditbeslut måste det råda ordning och reda på företaget. Om det finns hål i bokslutet ges inga krediter om inte starka argument kring utvecklingsmöjligheter i framtiden presenteras.⁹⁷ Krediten beviljas aldrig utan att banken först fört en dialog med ledningen. Om ledningen inte lämnar tillräckligt mycket information och inte visar banken öppenhet när det gäller informationsutlämning påverkas kreditbeslutet negativt. För ett vidare gott samarbete med banken krävs alltid en öppen relation.⁹⁸

Redan i ett tidigt stadium av kreditbedömningsprocessen ges ett förslag till beslut med tillhörande motivering i kredit-PM:et. Detta är en rekommendation vilken bygger på de gränsvärden som fås fram av det automatiserade kreditsystemet. Om kreditprogrammet avråder från kreditgivning är det svårt att gå vidare till de högre instanserna för att få krediten beviljad. För att kunna bevilja en kredit under sådana omständigheter måste bankerna ta avsteg från vissa riktlinjer. En vanlig orsak till nekad kredit är alldeles för låga värden på nyckeltalen.⁹⁹ Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att kreditbeslutet är en samlad bedömning av både hårda och mjuka faktorer där alla bitar tillsammans utgör en grund för kreditbeslutet. När bankens kredit-PM är klart innehåller det tillräckligt mycket hårda och mjuka faktorer för att kontrollenheten på banken skall kunna paketera informationen och skicka den vidare till beslutsinstansen. Beslutsinstansen läser igenom materialet och formulerar kompletterande frågor i de situationer som kräver förtydliganden. Dessa frågor besvaras i huvudsak av den kreditansvarige för ärendet. Den kreditansvarige grundar sina svar på tidigare inhämtad information om

⁹² Ibid

⁹³ Intervjuperson 2

⁹⁴ Intervjuperson 5

⁹⁵ Intervjuperson 3

⁹⁶ Intervjuperson 2

⁹⁷ Intervjuperson 4

⁹⁸ Intervjuperson 3

⁹⁹ Intervjuperson 4

företaget samt sin egen bedömning. Ibland inhämtas också ny information för att besvara frågorna. Om krediten beviljas är nästa steg en utbetalning till företaget.¹⁰⁰

Som tidigare sagts har en oren revisionsberättelse en direkt negativ konsekvens på ett kreditbeslut. Om anmärkningen i den orena revisionsberättelsen är av mindre värde kan bolagets revisor kontaktas för mer information samt kompletterande utdrag från Upplysningscentralens register inhämtas. Ett exempel på en sådan situation är om företaget lämnat in sin årsredovisning försent till Bolagsverket. Banken är då intresserad av att veta om det är slarv som ligger bakom denna handling eller om ledningen kan presentera en annan förklaring.¹⁰¹ Om anmärkningen i den orena revisionsberättelsen är av allvarligare karaktär leder det oftast till att krediten inte beviljas. Ibland kan det vara så att revisionsberättelsen inte ännu är klar. I sådana fall kräver banken att få denna från företaget innan pengarna kan betalas ut. Är företaget däremot nystartat kan krediten beviljas utifrån annat underlag såsom affärsplanen. Revisionsberättelsens existens saknar således ofta betydelse när det gäller nyetablerade företag.¹⁰² I vissa situationer när det är bråttom för företaget att få sin utbetalning kan det vara så att revisorn inte hinner granska företaget och skriva under revisionsberättelsen. Banken kan då godkänna en kredit utan att revisionsberättelsen finns på plats i just det specifika fallet.¹⁰³

4.6 Uppföljning av kreditvärdighet

Uppföljningen av ett företags kreditvärdighet görs ofta ett år efter att det första kreditbeslutet fattades. Alla krediter måste ses över och förlängas årligen.¹⁰⁴ Beroende på vilket sorts företag det rör sig om görs olika former av kredituppföljningar. När det gäller företag i tillväxtbranschen görs en kvartalsvis uppföljning.¹⁰⁵ För krediter som överstiger en miljon kronor kräver banken ofta att företaget skall göra en årlig föredragning rörande deras aktuella situation och framtidsutsikter. Som komplement till detta hämtar banken löpande in kreditinformation från Kreditupplysningscentralen vilken används för att på ett tidigt skede identifiera eventuella varningssignaler för minskad kreditvärdighet hos det aktuella företaget.¹⁰⁶ Den interna limiten för banken att utföra en kredituppföljning är sex månader efter att kunden inkommit med en ny årsredovisning. Precis som vid kreditbeslutet ses också årsredovisningen som en viktig del av kredituppföljningen.¹⁰⁷ Företagets senaste årsredovisning krävs in av banken, nyckeltal analyseras och ett nytt kredit-PM produceras. Det gamla kredit-PM:et kompletteras med ny information av den data som tillkommit under året och inaktuell information filtreras bort. Det uppdaterade kredit-PM:et skickas sedan till beslutsinstansen för vidare analys och beslut i frågan.¹⁰⁸ Vid kredituppföljningar måste också företagets budgetutfall mätas samt trovärdighet i framtida planer och prognoser. Ett gott budgetutfall tyder på företagets kompetens och indikerar att övriga siffror är trovärdiga.¹⁰⁹

Även vid kredituppföljningen inhämtas alltid revisionsberättelsen. Denna registreras på samma sätt i kreditsystemet genom att ett obligatoriskt fält bockas av precis som under den första kreditgivningsprocessen. Återigen är det viktigt att revisionsberättelsen är aktuell samt underskriven av en behörig revisor.¹¹⁰ Vidare analyseras och tolkas revisionsberättelsen på samma

¹⁰⁰ Ibid

¹⁰¹ Intervjuperson 2

¹⁰² Intervjuperson 6

¹⁰³ Intervjuperson 4

¹⁰⁴ Intervjuperson 1

¹⁰⁵ Intervjuperson 2

¹⁰⁶ Intervjuperson 4

¹⁰⁷ Intervjuperson 1

¹⁰⁸ Intervjuperson 4

¹⁰⁹ Intervjuperson 1

¹¹⁰ Intervjuperson 2

sätt som tidigare och betydelsen av att revisionsberättelsen är ren är den samma som vid den initierande kreditbedömningsprocessen. En oren revisionsberättelse analyseras likt tidigare modell djupare. En oren revisionsberättelse som innehåller en eller flera anmärkningar av allvarigare karaktär är en tydlig varningssignal på att företagets ekonomiska situation kanske har förändrats till det sämre. Detta påverkar kreditbedömningsprocessen negativt och leder till vidare analys och utvärdering innan ett beslut i frågan kan fattas.¹¹¹

5. Analysen

5.1 Inhämtning och bearbetning av information

Årsredovisningar och kassaflödesanalys inhämtas alltid vid kreditgivningen och utgör grunden för bedömningen av ett företags framtida betalningsförmåga. Nyckeltal, budgetar och prognoser är också av betydelse för kreditbedömningen. Samtliga av dessa data är baserade på reviderad historisk information av finansiell karaktär. Det är vanligt att kreditgivarna även i vissa fall jämför ett företags finansiella information med andra bolag som verkar inom samma eller liknande bransch i syfte att rimlighetsbedöma och förutspå utsikterna för kredittagaren. För att hantera denna process använder sig bankerna av organisationsinterna experter vilka besitter branschspecifik information och kunskap för utökade företagsanalyser. Det går utifrån dessa fakta att tydligt se att de reviderade räkenskaperna har betydelse för bankernas kreditgivningsprocess.

Vid kreditgivningen är det för bankerna viktigt att kunna bestämma ett företags framtida betalningsförmåga. Detta medför att reviderad finansiell information av aktuell och historisk karaktär är av stor betydelse som underlag vid dessa analyser. För att se trender använder bankerna årsredovisningar från tidigare år vilket hjälper dem att se trender rörande ett företags framtida betalningsförmåga. Det har också visat sig att information från Kreditupplysningscentral har stor betydelse vid riskbedömningen. Endast ett fåtal betalningsanmärkningar kan räcka för att klättra flera nivåer i riskklassificeringen. Emellertid är de mjuka faktorerna vid kreditgivningsprocessen också viktiga och hos somliga kreditgivare är de så pass viktiga att de inte känner sig trygga om dessa ger fel indikationer. Dessa fakta tyder på att finansiell information inklusive revisionsberättelsen inte väger lika tungt för kreditgivningen som kreditupplysningsinformation och andra mjuka faktorer som exempelvis ledningens förmåga och skicklighet.

Datorprogrammen som används vid kreditbedömningen är utformade på ett sätt som tvingar användaren att fylla i en kryssruta gällande om revisionsberättelsen är ren eller oren. Utan att göra ett val i denna ruta går det ej att komma vidare i kreditprogrammet. Följden av detta kan bli att kreditgivaren rutinmässigt går igenom revisionsberättelsen för att undersöka om den är ren eller oren samt att den är undertecknad av behörig revisor. I merparten av fallen är bolagens revisionsberättelse ren, vilket medför att revisionsberättelsens innehåll och betydelse för riskbedömningen förlorar sin innebörd för kreditgivaren. Det viktiga i sammanhanget är inte innehållet i revisionsberättelsen utan snarare att en utomstående person har granskat företagets räkenskaper och uttalat sig om deras riktighet. Innehållet i en oren revisionsberättelse har betydligt större inverkan på kreditgivningen då det slår mycket hårt mot riskklassificeringen.

Även i de fall företaget presenterar en ren revisionsberättelse vid kreditgivningen kan kreditgivaren i vissa fall be företaget om revisionspromemorian. Emellertid måste företaget ge sitt

¹¹¹ Intervjuperson 6

godkännande till revisorn innan revisionspromemorian lämnas ut eftersom revisorn har tystnadsplikt. Önskemål om att få se revisorspromemorian presenteras av kreditgivaren i de fall då denne inte känner sig helt komfortabel med företagets kreditvärdighet och därför vill granska företaget djupare. I revisionspromemorian beskriver revisorn iakttagelser som företaget bör åtgärda, men som inte anses tillräckligt allvarliga för att resultera i en anmärkning eller påpekade i revisionsberättelsen.

5.2 Analys och tolkning av reviderad finansiell information

Revisionsberättelsen anses vara en hygienfaktor vid kreditgivningen men är bara en del av det större underlag som analyseras vid kreditgivningsprocessen. En ren revisionsberättelse signalerar att allt står rätt till med redovisningen och en oren revisionsberättelse ses som en varningssignal på att allt inte står rätt till med redovisningen. En oren revisionsberättelse har negativ inverkan på kreditgivningen och resulterar oftast i ett negativt kreditbeslut för företaget i fråga.

Ofta finns det från företagets sida ett för stort fokus på att presentera önskvärd vinst genom att tillämpa kreativ redovisning inom ramen för gällande lagar. Detta kan resultera i att kreditgivarna inte alltid anser att räkenskaperna är tillförlitliga trots att dessa är reviderade. En revisor uttalar sig om vad denne tror om räkenskaperna men detta är ingen garanti för att dennes åsikt korrelerar med verkligheten. Trots detta faktum anses revisionsberättelsen vara ett tillräckligt bra underlag vid kreditgivningen. Vad som också bör beaktas är att företaget i frågas revisor inte behöver vara tillräckligt insatt i verksamheten, vilket gör att denne inte har information nog för att upptäcka utifall företaget tillämpat kreativ bokföring eller ej.

I de fall då en oren revisionsberättelse upptäcks vid kreditgivningen analyseras denna tillräckligt för att kreditgivaren skall förstå dess innebörd och problematiken med räkenskaperna. Om kreditgivaren efter denna första analys gör bedömningen att det är värt att gå vidare med företaget i kreditgivningsprocessen görs en omfattande utredning av innehållet i denna. I vissa fall väljer dock kreditgivaren att inte göra några vidare undersökningar av företag som inte tillhör den bästa kreditklassificeringen. Ibland händer det att kreditgivaren till och med kontakter företagets revisor för att undersöka karaktären av anmärkningarna i revisionsberättelsen och sambanden mellan dessa och räkenskaperna. Kreditgivarens riskbedömning försämrars kraftigt om bolaget har en oren revisionsberättelse varför det oftast är både svårt och tidskrävande att gå vidare i kreditgivningsprocessen med ett företag som har en oren revisionsberättelse.

Kreditgivarna anser att karaktären av anmärkningarna i den orena revisionsberättelsen spelar en stor roll för dess inverkan på kreditgivningsprocessen. Exempelvis spelar en anmärkning gällande att ett företags årsredovisning inte har lämnats in i tid till Bolagsverket en mindre roll för kreditgivningen tillskillnad från mer allvarliga anmärkningar rörande ett företags fortsatta överlevnad eller värdering av dess tillgångar. Förutsatt att det finns goda skäl till varför bristen har uppkommit påverkar detta inte kreditgivningsprocessen i allt för stor grad. Kreditgivaren kan i vissa fall välja att gå vidare med ett företag i kreditgivningsprocessen trots förekomsten av en oren revisionsberättelse. Detta betyder att allvarliga anmärkningar har en större betydelse för kreditgivningen jämfört med mindre allvarliga om skälen bakom dessa anses vara rättfärdigade.

Kreditgivarna känner mer tillit till de större och mer erkända revisionsbyråerna såsom Ernst and Young och KPMG jämfört med de mindre. Storleken på revisionsbyrån anses med andra ord ha en inverkan på hur kreditgivarna värdesätter de reviderade räkenskaperna för kredit-

givningen. En av förklaringarna till detta är att kreditgivarna föreställer sig att de mindre revisionsbyråerna är mer lojala mot sina kunder eftersom de är mer känsliga för inkomstbortfall än de större. Detta kan leda till att kreditgivarna i dessa fall uppfattar de reviderade räkenskaperna som mer opålitliga vid kreditgivningen.

Förutom att analysera och bedöma revisorns uttalande rörande räkenskaperna vid kreditgivningen gör bankerna även egna rimlighetsbedömningar av den finansiella informationen. Genom år av erfarenhet har kreditgivarna god kännedom om vilka poster som de särskilt bör granska och fördjupa sig närmare i. Oftast kan kreditgivarna utan att se till revisionsberättelsen förstå om företagets räkenskaper är i ordning eller inte. Dessutom reglerar årsredovisningslagen den information som presenteras i årsredovisningen. Detta signalerar att de reviderade räkenskaperna inte alltid är så betydelsefulla för kreditgivningen. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att kreditgivarnas arbete går ut på att fatta beslut om krediter och inte att fastställa riktigheten i olika poster i årsredovisningen, vilket medför att de inte alltid har kompetens och kunskap nog för sådana analyser. Kreditgivarna har inte heller den vetskap som revisorerna har gällande räkenskaperna. När de gäller företag som verkar inom svårbedömda branscher kan det vara särskilt viktigt att räkenskaperna är reviderade. Just eftersom kreditgivarna inte själva klarar av att rimlighetsbedöma den finansiella information som presenteras i dessa fall.

Kreditgivarna frågar i första hand kontaktpersoner på företaget i fråga om de har några funderingar eller frågor rörande dess räkenskaper. Kreditgivarna kan alltid även kontakta revisorn alternativt bokföringsbyrån för att tillskansa sig mer information rörande poster i bokföringen som de känner sig tveksamma kring eller behöver förtydliganden om. Nystartade företag har oftast inte haft något årsbokslut, vilket gör att de inte heller har tillgång till någon revisionsberättelse att presentera för banken. I dessa fall brukar banken fatta kreditbeslut baserat på annan information än själva revisionsberättelsen. Detta illustrerar att de reviderade räkenskapernas inverkan på kreditgivningsprocessen inte har så stor betydelse när det gäller nystartade företag.

I ett kredit-PM sammanställer banken all den information som har samlats in om ett företag vid kreditgivningsprocessen. Förutsatt att kreditgivaren i tidigare skeden av kreditgivningsprocessen har valt att gå vidare med företaget ifråga. En ren revisionsberättelse kommenteras aldrig i större utsträckning i kredit-PM:et mer än att den är just ren. Detta eftersom kreditgivarna aldrig kommenterar självklarheter. Däremot kommenteras å andra sidan en oren revisionsberättelse betydligt mer i kredit-PM:et gällande både dess anmärkningar och underliggande skäl till dessa. Den orena revisionsberättelsen anses ta betydligt större plats vid kreditgivningsprocessen vad det gäller analysarbete än den rena revisionsberättelsen.

5.3 Uppföljning av kreditvärdighet

Som ett led i bankens riskhantering måste varje kredit årligen tas upp och föredras inför en kreditkommitté utsedd av banken. Denna procedur liknar på många sätt den initiala kreditgivningsprocessen och syftar till att undersöka företagets aktuella finansiella ställning och framtida betalningsförmåga. Precis som vid första kreditgivningsprocessen inhämtas årsredovisningen och revisionsberättelsen och data från dessa registreras i bankens interna kreditgivningssystem. Därefter uppdateras kredit-PM:et med färsk kreditinformation som dels programmet själv genererar men även från andra externa källor som exempelvis UC. Därför kan de reviderade räkenskaperna anses ha samma betydelse för kredituppföljningen som kreditgivningsprocessens övriga delar. Avslutningsvis kan sägas att både den rena och den orena revisionsberättelsen anses ha betydelse för bankers kreditgivning med hänsyn till vad som har sagts tidigare. Det är bara den orena revisionsberättelsen som under vissa omständigheter kan anses förändra utfallet av kreditgivningen.

Oavsett om det råder revisionsplikt eller ej kommer bankernas kunder troligtvis även fortsättningsvis vara tvungna att uppvisa reviderade räkenskaper vid kreditgivningen då banken värdesätter denna information högt samt att den underlättar bankens arbete. Detta trots att de reviderade räkenskaperna inte alltid spelar en avgörande roll för kreditbedömningen. Bankerna är med andra ord angelägna om att ta del av revisionsberättelsen vid kreditgivningen då den ses som en opartisk bedömning av företaget, vilket utgör en kvalitetsstämpel av företagets räkenskaper. Som i sin tur innebär en trygghet för banken och ett stort stöd vid kreditgivningen.

6. Slutsatser

Kreditgivningsprocessen	Ren revisionsberättelse	Oren revisionsberättelse
Inhämtning och bearbetning av information	<ul style="list-style-type: none"> Inhämtas alltid, är en tvingande fråga i kreditbedömningssystemet, kan kompletteras med en revisorspromemoria Skall vara aktuell Kryssas i en förbestämd ruta i programmet och framhävs som ren 	<ul style="list-style-type: none"> Inhämtas alltid, är en tvingande fråga i kreditbedömningssystemet Skall vara aktuell Kryssas i en förbestämd ruta i programmet och framhävs som oren
Analys och tolkning av information	<ul style="list-style-type: none"> Signalerar att ordning och reda råder i räkenskaperna En detaljerad analys och tolkningar av påpekanden i revisorspromemoria, kan i vissa fall göras 	<ul style="list-style-type: none"> Signalerar att allt inte står rätt till med räkenskaperna Anmärkning av mindre värde, då inhämtas kompletterande information från företagets revisor och/eller UC Anmärkning av allvarlig karaktär, är en tydlig varningssignal
Kreditbeslut	<ul style="list-style-type: none"> Positiv inverkan på kreditbeslutet, men inte betydande påverkan för att ändra utfallet Är endast en del av det underlag som beslut fattas på basis av 	<ul style="list-style-type: none"> Mindre allvarliga anmärkningar behöver inte ha en negativ påverkan på kreditbeslutet, om en godtagbar motivering ges från ledningen Allvarliga anmärkningar har en betydande negativ påverkan och kan ändra utfallet
Uppföljning av kreditvärdighet	<ul style="list-style-type: none"> Har samma betydelse för varje del som beskrivits ovan, då kreditgivningsprocessen upprepas vid uppföljningen, i syfte att säkerställa framtida kreditvärdighet 	<ul style="list-style-type: none"> Har samma betydelse för varje del som beskrivits ovan, då kreditgivningsprocessen upprepas vid uppföljningen, i syfte att säkerställa framtida kreditvärdighet

Tabell 1- Reviderade räkenskapers betydelse för kreditgivningsprocessen

I vår studie där vi har undersökt vilken betydelse reviderade räkenskaper har för bankers kreditgivningsprocess har vi kommit fram till följande:

- Reviderade räkenskaper har betydelse för bankers kreditgivningsprocess, men som figuren illustrerar skiljer sig betydelsen åt mellan dess olika delar.
- En oren revisionsberättelses innehåll har större betydelse för kreditgivningen än den rena revisionsberättelsens och föranleder oftast ett negativt kreditbeslut.

- Karaktären på anmärkningarna i den rena revisionsberättelsen har stor betydelse för dess inverkan på kreditgivningsprocessen, vilket överensstämmer med tidigare forskning.
- Den rena revisionsberättelsen kompletteras i vissa fall av en revisorspromemoria, som indikerar att kreditgivarna då begär något annat än själva revisionsberättelsen.
- En ren revisionsberättelses innehåll väger inte lika tungt för kreditgivningen som mjuka faktorer och information från UC, som även tidigare forskning bekräftar.

Vi anser att våra slutsatser är generaliserbara och representerbara, då vi har verkat för att studien ska erhålla både en hög validitet och reliabilitet. När det gäller den första slutsatsen är vi medvetna om dess svaghet, då det är möjligt att andra bankers kreditbedömningssystem är utformade på andra sätt. För en kvalitativ studie är det hela studiens genomförande som bestämmer validiteten och reliabiliteten. Validiteten har framförallt att göra med vilken ansträngning som görs för att upptäcka saker, förmågan att tolka och förstå människor samt även beskriva deras uppfattningar.¹¹² Därför har vi efter bästa förmåga använt vår förståelse för frågeställningen i samband med forskningen.

När det gäller reliabiliteten påverkas den istället av hur väl den presenterade empirin återspeglar de specifika intervjutillfällena.¹¹³ Vi har försökt att återge intervjuobjektens syn gällande frågeställningen på ett korrekt och rättvisande sätt, något som har underlättats av att samtliga intervjuer spelades in. Då uppsatsen har ett hermeneutiskt förhållningssätt är en helt identisk återgivning dock omöjlig då vi har tolkat intervjumaterialet samt att intervjuerna varit av semi-strukturerad karaktär.

6.1 Förslag till vidare forskning

Under arbetets gång har intressanta möjligheter för vidare studier dykt upp. Då kreditgivningsprocessens viktigaste syfte är att minimera risken för en eventuell kreditförlust, skulle det vara av intresse att undersöka hur stor andel av de företag med påpekanden i sin revisionsberättelse som i praktiken går i konkurs efter att de har beviljats en kredit. Denna andel får sedan ställas i relation till andelen företag vars revisionsberättelse vid tiden då de beviljades kredit saknade påpekanden.

¹¹² Patel & Davidson (2003) s. 102-103

¹¹³Ibid s. 103

7. Käll- och litteraturförteckning

Litteratur:

Alvesson, Mats & Sköldbberg, Kaj (2008). *Tolkning och reflektion: Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur.

Andersson, Patric (1998), *Three papers on experienced decision-makers*. Licentiate Thesis: Stockholm School of Economic Research Institute.

Avskaffande av revisionsplikten för små företag, SOU 2008:32.

Branschorganisationen för revisorer och rådgivare (2009). *Update*.

Broomé, Per, Elmér, Leif & Nylén, Bertil (1998) *Kreditgivning till företag*. 5 uppl. Lund: Studentlitteratur.

Gómez-Guillamón, Antonio Duréndez. (2003). "The usefulness of the audit report in investment and financing decision", *Managerial Auditing Journal*, Vol. 18 No. 6/7, pp. 549-559.

Holme, Idar Magne & Solvang, Bernt Krohn (1997). *Forskningsmetodik: Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur.

Houghton, Keith A. (1983). "Audit Reports: Their Impact on the Loan Decision Process and Outcome: An Experiment", *Accounting and Business Research*, No. Winter, pp. 15-20.

Merriam, Sharan B. (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.

Patel, Runa & Davidson, Bo (2003). *Forskningsmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Robert, Libby (1979), The Impact of Uncertainty Reporting on the Loan Decision, *Journal of Accounting Research* Vol. 17 Supplement 1979, Printed in U.S.A.

Svedin, Jenny (1992), *Kreditgivning och kreditbedömning av företag*, Malmö: Almquist & Wiksell ekonomiförlag.

Svenska Bankförening (2008), Remissyttrande 2008-06-16: *Avskaffande av revisionsplikten för små företag (SOU 2008:32)*, Justitiedepartementet.

Svensson, Birgitta (2003), *Useful Financial Accounting Information when Assessing Small and Medium sized Enterprise (SME) Creditworthiness*, 200 pp. Uppsala university, Department of Business Studies, Sweden.

Thorell, Per & Norberg, Claes (2005). *Revisionsplikten i små aktieföretag*.

Thurén, Thorsten (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Malmö: Liber.

Muntliga källor:

Intervjuperson A, 29/4 2009, Företagsrådgivare.

Intervjuperson B, 1/4 2009, Kundansvarig.

Intervjuperson C, 8/4 2009, Kreditchef på enhet.

Intervjuperson D, 29/4 2009, Företagsrådgivare.

Intervjuperson E, 1/4, Biträdande Kundansvarig.

Intervjuperson F, 29/4 2009, Företagsrådgivare.

Lagar

Bankrörelselagen (1987:617).

Årsredovisningar

Tritel Media AB, 2007.

Internet adresser

http://swedbank-nyhetsbrev.allready.net/ftg/2008/05/revisorns_dagar_ar_raknade.csp

<http://affarsvarlden.se/hem/nyheter/article333501.ece?service=print>

<http://0-www.farsrskomplett.se.inn.hh.se/folng-customer/document.do>

Appendix I, Intervjuguide

Uppvärmningsfrågor:

- Vem är du som person?
- Hur ser din bakgrund ut?
- Vilka är dina arbetsuppgifter?
- Hur kom det sig att du började arbeta på bank?
- Hur länge har du arbetat på Swedbank?

Kreditgivningsprocessen:

- Vad ligger till grund för kreditgivningen?
- Vad är målet med kreditgivningsprocessen?
- Har ni egna mål, riktlinjer och rutiner för kreditgivningen?
- Bedöms alla företag på ett liknande sätt?
- Vilken typ av information inhämtas vid kreditgivningen?
- Hur mycket information insamlas?
- Vilken information är mest betydelsefull för kreditgivningen?
- Hur bearbetas den inhämtade informationen?
- Vilka analyser görs i samband med en kreditgivning?
- Vad står i centrum för analysen vid kreditgivningen?
- Hur tolkas information av olika slag?
- Vilka modeller används vid kreditgivningen?
- Vilken betydelse har reviderade räkenskaper för kreditgivningsprocessen?
- Vilka faktorer påverkar främst kreditbeslutet?
- Görs uppföljningar av kreditvärdighet, i syfte att säkerställa framtida betalningsförmåga?

Frågor efter uppvisandet av den orena revisionsberättelsen:

- Hur påverkas kreditgivningsprocessen av att årsredovisningen innehåller en oren revisionsberättelse?
- Är revisionsberättelsen en viktig informationskälla för kreditgivningen?
- Är revisionsberättelsen under vissa omständigheter viktigare för kreditgivningen?
- Litar ni på revisionsberättelsen innehåll?
- Vilka typer av anmärkningar väger tyngst för kreditgivningen?
Kan ett företag som uppvisar en oren revisionsberättelse vid kreditgivningen ändå erhålla en kredit?
- Vilken påverkan har revisionsberättelsen på kreditbeslutet?
- Vilken betydelse har de reviderade räkenskaperna för uppföljningen?

Appendix II, Årsredovisning Tritel Media AB

Årsredovisning

2007-01-01

Årsredovisning för

Tritel Media AB

556684-2984

Räkenskapsåret

2007-01-01 - 2007-12-31

Innehållsförteckning:

Förvaltningsberättelse	1
Resultaträkning	2
Balansräkning	3-4
Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser	4
Redovisningsprinciper och bokslutskommentarer	5
Noter	6
Underskrifter	7

Sida

1
2
3-4
4
5
6
7

7981721/001

Förvaltningsberättelse

Styrelsen för Tritel Media AB, 55684-2084 för helåret avse årredovisning för 2007

Allmänt om verksamheten

Syftet med bolagets verksamhet är att förvärva, konsolidera och utveckla ett antal bolag och förvalta, verksamma inom media- och underhållningsindustrier. Målsättningen är att bli ett heläggt medieföretag. Bolaget har bolaget koncentrerat sin kortfristiga verksamheten till Norden. Föregående år expanderade man sin verksamhet till den europeiska marknaden.

Gemenskna har fått en östlog med olika, etablerade och etablerade företag inkluderande stöjtiga förvaltningsobjekt, finansiella, juridiska och ekonomiska rådgivare samt företag och personer som jobbar med strategisk affärsutveckling.

För att genomföra visionen blev det tidigt klart att bolaget behövde en notering på en större börs samt ett större kapital. Detta då de tilltänkta förvärven planerade att genomföras med en blandning av aktier och kredit. Enligtning. Det större kapitalet krävdes dessutom för att kunna konsolidera, omorganisera och vidareutveckla verksamheterna.

Bolaget är sedan den 27 juni 2006 dotterbolag till Europe Vision Plc som är ett bolag registrerat i Storbritannien och Wales.

I januari 2006 investerade bolaget i Tritel Management Group Inc, som är utvecklare och operatör av Macocos Film City. Investering i Morocco Film City har under 2007 blivit utvärderad av två oberoende företag: Tenor Group Plc och Oliver Wyman.

Tenor Group Plc är en väl etablerad rådgivare i redovisning och affärsverksamhet till entreprenörer, företagare och småföretag. Tenor har 1500 anställda i 29 kontor och erbjuder lokal expertis och med stöd av att vara en nationellt börsnoterat företag. Detta reflekteras i deras position som Storbritanniens topp 10 revisionsbyråer.

Oliver Wyman är en strategisk konsultfirma specialiserad i finansiella tjänster och företagsrådgivning. Oliver Wyman har huvudkontor i New York City med 40 kontor i Förnta Stater, Europa och Asien (Pacific) och över 2500 professionella anställda konsulter.

Båda värdemärgerna kom fram till att Bolagets 11 % aktier i Tritel Management Group hade varit värderade till en EUR 140 miljoner. Styrelsen i Tritel Media AB beslutade i slutet av 2006 att avkastningsvärdet blir sänkt till EUR 128 miljoner. Styrelsen bedömer att det bokförda värdet 2007-12-31 skall tyvasid.

Dispositioner beträffande vinst eller förlust

	Belopp
Styrelsen föreslår att till förfogande stående medel:	
Årets resultat	-31 168 080
Aversivtillgångar	-289 337 760
Balanserad vinst	-185 296 532
Totalt	-505 801 452
disponeras för	
balanseras i ny räkning	-505 801 452
Summa	-505 801 452

Vad beskriver företagets resultat och stillning i övrigt, hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkningar med tillhörande bokslutskommentarer.

Resultaträkning

Belopp i kr	Avst	2007-01-01- 2007-12-31	2006-01-01- 2006-12-31
Nettoomsättning		20 000 000	187 731
		20 000 000	187 731
Rörelsens kostnader			
Råvaror och förnödenheter		-1 726 437	-
Övriga externa kostnader	1	-3 653 357	-13 213 320
Perschoalkostnader	2	-981 853	-1 056 871
Avskrivning av materiella anläggningstillgångar		-	-11 226
Övriga rörelsekostnader		-	-4 831 164
Jämförelsesäkrande poster		-	-150 000 000
Rörelseresultat		13 659 753	-188 613 843
Resultat från finansiella poster			
Räntemåttid och liknande resultatposter		1 229	567 337
Räntekostnader och liknande resultatposter		-44 629 042	-16 270 535
Resultat efter finansiella poster		-31 168 060	-186 327 041
Resultat före skatt		-31 168 060	-186 327 041
Årets resultat		-31 168 060	-186 327 041

YH

Balansräkning

Belopp i kr	Åter	2007-12-31	2006-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Inventarier, verktyg och installationer		-	44 901
		-	44 901
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	3	1 195 802 240	1 195 802 240
		1 188 802 240	1 188 802 240
Summa anläggningstillgångar		1 188 802 240	1 188 847 141
Omsättningstillgångar			
<i>Varulager mm</i>			
Förskott till leverantörer		97 958 082	97 958 082
		97 958 082	97 958 082
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Skattefordringar		10 580	-
Övriga fordringar		-	14 061 968
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		-	5 818
		10 580	14 071 786
Kassa och bank		53 053	258 342
Summa omsättningstillgångar		98 021 615	112 288 210
SUMMA TILLGÅNGAR		1 284 924 055	1 299 115 351

W

Balansräkning

Belopp i kr	kr	2007-12-31	2006-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>			
Bundat eget kapital			
Aktiekapital (136 150 000 aktier à 10 kr)		1 361 500 000	1 361 500 000
<i>Frilagt eget kapital</i>			
Fond för verkligt värde		-289 037 790	-289 037 790
Nedskrivning		-185 298 832	-1 031 409
Årets resultat		-31 168 050	-198 327 041
		<u>-605 501 452</u>	<u>-474 333 392</u>
Summa eget kapital		<u>855 998 548</u>	<u>687 186 608</u>
<i>Långfristiga skulder</i>			
Övriga skulder till kreditinstitut		399 517 374	405 651 933
		<u>399 517 374</u>	<u>405 651 933</u>
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		61 972	2 116 773
Skatteskulder		-	106 574
Övriga skulder		28 734 836	7 414
Lipplupna kostnader och förutbetalda intäkter		511 465	4 056 049
		<u>29 308 133</u>	<u>6 286 810</u>
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		<u>1 284 824 055</u>	<u>1 299 115 351</u>

Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser

	2007-12-31	2006-12-31
<i>Partier och säkerheter för egna skulder</i>		
Ställda pantar	inga	inga
Summa	-	-
<i>Ansvarsförbindelser</i>		
Villkorat aktiesgarantifskott	1 000 000	1 000 000
Summa	<u>1 000 000</u>	<u>1 000 000</u>

Redovisningsprinciper och bokslutskommentarer

Belopp i kr om inget annat anges.

Allmänna redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med Årsredovisningslagen och Bolagsringens allmänna råd. Om avvikande förelagningar framgår det av notanteckning.

M

Noter

Not 1 Arvode och kostnadsersättning till revisorer

	2007-01-01- 2007-12-31	2006-01-01- 2006-12-31
SET Revisionsbyrå		
Revisionsarvode	78 500	125 000
Övriga uppdrag	100 000	150 000
Summa	178 500	275 000

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. Övriga arbetsuppgifter som den anmänt av på bolagets revisor ut: utföra samt rådgivning eller annat biträde som förutsetts av valtagelser vid sådan granskning eller genomförda av sådana övriga arbetsuppgifter, allt annat är andra uppdrag.

Not 2 Anställda och personalkostnader

Medelantalet anställda

	2007-01-01- 2007-12-31	2006-01-01- 2006-12-31
Män	-	1
Kvinnor	2	2
Totalt	2	3

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	2007-01-01- 2007-12-31	2006-01-01- 2006-12-31
Styrelse och VD	-	578 500
Övriga anställda	450 841	243 111
Summa	450 841	821 611
Sociala kostnader (varav pensionskostnader)	404 950 355 557	229 047

Av företags pensionskostnader avses 355 557 kr företags VD som var kostfria 2006 men pensionskostnaderna betalades in 2007.

Not 3 Finansiella tillgångar

Aktier i Trifol Management Group Inc

Ånskaftningsvärdet	147 840 000
Avskrivningar	-289 037 760
Bokfört värde	1 126 802 240
Antal aktier	5 800 000
Andra aktieinnehavare	11 %
Stäte	Bahamas

Not 4 Egat kapital

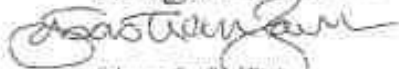
	Aktie- kostas	Reserv- fond	Fritt eget kapital
Vid årets början	1 361 500 000	-	-165 295 032
Öppningar av årsresultat			-289 037 760
Fond för verkligt värde			-31 168 060
Årets resultat			
Vid årets slut	1 361 500 000	-	-605 501 452

Tritel Media AB
556604-2084

Fastställelseintyg

Undertecknad styrelseledamot intygar härmed dels att denna kopia av årsredovisningen överensstämmer med originalet, dels att resultat- och balansräkningen fastställts på årsstämman 2008-06-03. Stämman beslut också att godkänna styrelsens förslag till resultatdisposition.

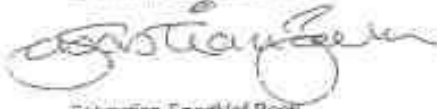
Stockholm den 2008-06-03.

Sebastian Sandkvist
Styrelseledamot

Underskrifter:

Stockholm den 3 juni 2008

Sebastian Sandkief Bach
Styrelseledamot

David Berestrom Lohw
Styrelseordförande

Min revisionsberättelse har lämnats den 3 juni. Den avslutar från standardutgåvan i g

Johan Isbrand
Auktoriserad revisor

Erklaras överensstämmelse
med originalintyg

Nina Berestrom
08-756 37 00

REVISIONSBERÄTTELSE

Till årsstämman i
Tritel Media AB
org nr: 556684-2984

Jag har granskat årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i Tritel Media AB för år 2007. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen och för att årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av årsredovisningen. Mitt ansvar är att uttala mig om årsredovisningen och förvaltningar på grundval av min revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att jag planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra mig om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som styrelsen och verkställande direktören gjort när de upprättat årsredovisningen samt att uppdatera den samlade informationen i årsredovisningen och koncernredovisningen. Som underlag för mitt uttalande om ansvarsfrihet har jag granskat väsentliga besikt, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Jag har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Jag anser att min revision ger mig rimlig grund för mina uttalanden nedan.

I balansräkningen är upptaget av aktiepost motsvarande 11% av aktierna i Tritel Management Group Inc. (TMG) till ett bokfört värde om 1.106.002.240 kronor. Styrelsen i moderbolaget Europ Vision PLC har ålit utfråga ett antal externa värderingar av utvärderingsprojektet i TMG. De oberoende värderingarna indikerar ett värde på TMG i nivå med vad som Tritel Media AB redovisar som bokfört värde per 2007-12-31. Emellertid har jag inte fått ta del av reviserat bokslut i TMG per 2007-12-31.

Da aktiebänssten i TMG är av avgörande betydelse för Tritel Media AB kan jag inte uttala mig om huruvida årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och därmed ger en rättvisande bild av företagets resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige. Jag kan heller inte uttala mig om förvaltningsberättelsens övriga delar.

Jag kan med anledning av detta varken tillstyrka eller avstyrka att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen samt behandlar försluten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen.

Jag tillstyrker att årsstämman beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 3 juni 2008

Johan Isbrand
Åuktoriserad revisor

Förklöptions tillsvetsförklarad
med originalt bolagsur.

Nina Bennifcom
08-796 27 00

Praxity
SWEDISH ASSOCIATION OF
CERTIFIED TAXES

7133 721 010